

Sten Berglund — Jan Åke Dellenbrant (red.)
Svensk partiregionalism. USPA/Liber Förlag,
Stockholm 1986, 239 s.

Partiregionalism och politisk ekologi utgör ett etablerat statsvetenskapligt forskningsfält, vars status dock genom åren varierat en hel del — icke minst i Finland. Allt tyder dock på att denna forskningsinriktning ridit ut den postbehaviorala stormen med hälsan i behåll. Det finns t.o.m. vissa tecken på ett återupplivat intresse för området.

Boken om svensk partiregionalism kommer således mycket lägligt. Dess varierande innehåll ger möjligheter till fruktbara jämförelser icke minst de nordiska länderna emellan, samtidigt som den bjuder på teoretiska och metodologiska spån av allmänt intresse.

Stommen i boken härrör ur pågående avhandlingsprojekt vid Umeå Universitet; en stor del av innehållet kommer således att senare publiceras i dissertationsform. De tre doktoranderna är Bo Hallin, Yngve Mohlin och Ingemar Wörlund. Hallin koncentrerar sig på den svenska vänsterradikalismen, Mohlin på sambandet mellan jordbruk och politik, särskilt bondeförbundet, medan Wörlund intresserar sig för såväl socialdemokratien som folkpartiet. Mohlin svarar därtill för det avsnitt om partier och regionaliseringstekniker som inleder boken.

Utöver dessa tre doktorander medverkar Sten Berglund, Jan Åke Dellenbrant och Ulf Lindström i boken. Berglund skriver tillsammans med Hallin om vänsterns väljarstöd i Norrbotten och Västerbotten och tillsammans med Lindström om förhållandet mellan regionala centra och periferier i politiskt avseende. Dellenbrant medverkar med en inledning om diffusionsperspektivet i studiet av partiregionalism.

Av stor vikt är att understryka, att boken opererar med ett *longitudinellt* perspektiv. Samtliga uppsatser omspannar ett större antal val, vilka matchas av motsvarande serier av oberoende variabler. Sammantaget berörs perioden 1917—1970. Tonvikten ligger dock vid mellankrigsperioden.

Vad gäller avhandlingsprojekten är det alltså fråga om pågående forskning. Denna presenteras med tonvikt på empirin. Det är måhända naturligt att de centrala slutsatserna och teoretiska kontributionerna presenteras först i själva avhandlingarna. Hur som helst saknade jag ett starkare inslag av teoretisk problematisering i dessa i övrigt välskrivna och innehållsrika avsnitt. Ett sätt uppväga denna brist skulle ha varit att ge mera tyngd åt Mohlins inledande avsnitt om partier och regionaliseringstekniker. Nu innehåller det många viktiga teoretiska och metodologiska aspekter i embryonal form. Boken skulle ha vunnit åtskilligt på en grundligare diskussion just här.

Även i nuvarande form är bidragen dock högst läsvärda. De tillhandahåller en nyttig historisk beskrivning av de olika partiernas utveckling. Deras politiska geografi

beskrivs på ett tacknämligt åtskådligt sätt. Icke minst den svenska vänsterradikalismen borde kunna erbjuda ett intressant jämförelsematerial för motsvarande finländska studier. Hallins uppgifter om skogsbrukets betydelse för den svenska vänsterradikalismen är ett exempel på frågor som vore intressanta att belysa i ett jämförande svensk-finländskt perspektiv. Hans sätt att sammanfatta de talrika klyvningarna och partisprängningarna tillsammans med yttervänsterns väljarstöd (s. 70) förtjänar en särskild eloge.

I Berglunds och Lindströms uppsats »Bakom och bortom regionala centra» vänds den invanda tanken på regionalism på sätt och vis upp och ner. Här är det inte olika landsändor eller regioner som jämförs med varandra. I stället söks inomregionala mönster sålunda att varje län ses som bestående av ett centrum (residensstaden), omedelbara omgivning (omkringliggande kommuner) samt en periferi. Två hypoteser testas. Den första gör gällande att den allmänna socio-ekonomiska moderniseringen *ökat* utvecklingsklyftorna mellan regionala centra och periferier, den andra att den nationella utjämnningstendensen *minskat* de *politiska* skillnaderna mellan regionala centra och periferier. Den första hypotesen falsifieras, den andra finner (indirekt) stöd i Berglunds och Lindströms data. Deras slutsats blir därför att regionalism saknar betydelse. The beauty is in the eye of the beholder! Håller man fast vid den traditionella regionalismdefinitionen — regionalism har att göra med skillnader mellan regioner snarare än inom dem — tolkar man deras i och för sig intressanta resultat på ett helt annat sätt.

Uppsatsen »Politisk tradition. En studie i oförklarad varians» av Berglund och Hallin (publicerad tidigare i ett annat sammanhang) tar fasta på det välkända faktum att Sveriges två nordligaste län, Västerbotten och Norrbotten, uppvisar helt olika politiska mönster. Det förra är ett folkpartistiskt styrkefäste med svag kommunism, det senare Sveriges mest vänsterpräglade region med ett markant kommunistiskt inslag. Författarna utgår från att politisk tradition är mellanregionala skillnader vilka inte går att föra tillbaka på skillnader i sådana allmänna faktorer som antas bestämma väljarbeteende. De studerar socialdemokraternas och kommunisternas väljarstöd i dessa två län sålunda, att variabler som beskriver socioekonomi, partiorganisation och frikyrklighet används som förklaringsfaktorer. Det visar sig att 40—70 % av skillnaderna kan föras tillbaka på skillnader i dessa faktorer. Det finns alltså en oförklarad varians, som författarna betecknar som »politisk tradition».

Det är en klar och elegant genomförd studie Berglund och Hallin presterat. Begreppet politisk tradition används tämligen slarvigt i litteraturen. Denna uppsats visar på ett användbart sätt att närma sig problematiken. Nu vore det angeläget att gå vidare där författarna slutar och söka beskriva och förklara det som ligger bakom den oför-

klarade variansen.

»Svensk partiregionalism» kännetecknas av det fasta grepp på empiri och metod som länge karakteriserat partiforskningen vid Umeå institutionen. Stilen är stram, och blott undantagsvis svävar författarna ut i oväsentliga utläggningar. Bokens rikliga empiri har mycket att erbjuda. Den teoretiska ambitionsnivån är dock ingalunda genomgående hög. Därför är det att hoppas att fortsättning inom kort finns att tillgå i form av mera djuplodande specialstudier.

Ur finländsk synpunkt får man hoppas att boken sporrar till nya satsningar inom politisk regionalism och vallekologi. Sedan Rantalas stora kartläggning (1970) har samlade insatser på området mer eller mindre lyst med sin frånvaro.

LAURI KARVONEN